

MËSIM PRAKTIK

Foljet e ndashme - Trennbare Verben

Kategoria e mësimi: Mësime të gjuhës gjermane

Do të mësoni foljet me parashtesë të ndashme si aufstehen, einkaufen dhe anrufen, vendin e parashtesës në fjalinë kryesore, në fjalinë e varur dhe në Perfekt.

Foljet e ndashme - Trennbare Verben

Përmbledhje e mësimi

Shumë folje gjermane kanë një **parashtesë** që ndryshon kuptimin e foljes bazë: *stehen* (rri në këmbë) → *aufstehen* (zgjohem, ngrihem). Te foljet e ndashme kjo parashtesë **shkëputet** dhe kalon në fund të fjalisë. Kjo dukuri nuk ekziston në gjuhën shqipe.

Çfarë do të mësoni?

- Të dalloni parashtesat e ndashme nga ato të pandashme.
- Vendin e parashtesës në fjalinë kryesore.
- Sjelljen e foljes me folje modale dhe në fjalinë e varur.
- Formimin e Partizip II.

Parashtesat e ndashme

ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, nach-, vor-, zu-, zurück-, weg-, hin-, her-, fern-. Ato janë gjithmonë **të theksuara**: *ÁUFstehen*.

Folja	Shqip	Shembull
aufstehen	zgjohem, ngrihem	<i>Ich stehe um sieben auf.</i>
einkaufen	bëj pazar	<i>Wir kaufen heute ein.</i>
anrufen	marr në telefon	<i>Er ruft seine Mutter an.</i>
abfahren	nisem	<i>Der Zug fährt um acht ab.</i>
mitkommen	vij bashkë	<i>Kommst du mit?</i>
fernsehen	shoh televizor	<i>Sie sieht abends fern.</i>
zurückkommen	kthehem	<i>Ich komme bald zurück.</i>

Parashtesat e pandashme

be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss- nuk shkëputen kurrë dhe nuk janë të theksuara: *be**SÜ**chen*.

Gjermanisht: Ich besuche meine Großeltern.

Shqip: Unë vizitoj gjyshërit e mi.

Ku shkon parashtesa?

Lloji i fjalisë	Shembull	Parashtesa
Fjali kryesore	<i>Ich stehe um sieben Uhr auf.</i>	në fund, e shkëputur
Pyetje	<i>Stehst du früh auf?</i>	në fund
Me folje modale	<i>Ich muss früh aufstehen.</i>	bashkë, në paskajore
Fjali e varur	<i>..., weil ich früh aufstehe.</i>	bashkë, në fund
Perfekt	<i>Ich bin früh aufgestanden.</i>	ge në mes
Me zu	<i>Ich habe vor, früh aufzustehen.</i>	zu në mes

Partizip II i foljeve të ndashme

Te foljet e ndashme, **ge-** futet *midis* parashtesës dhe rrënjës:

- *aufstehen* → *auf**ge**standen*
- *einkaufen* → *eing**ge**kauft*
- *anrufen* → *ang**er**ufen*
- *mitbringen* → *mit**ge**bracht*

Shembuj me përkthim

Gjermanisht: Ich stehe jeden Tag um sechs Uhr auf.

Shqip: Çdo ditë zgjohem në orën gjashtë.

Gjermanisht: Rufst du mich heute Abend an?

Shqip: A më merr në telefon sonte?

Gjermanisht: Wir haben gestern im Supermarkt eingekauft.

Shqip: Dje bëmë pazar në supermarket.

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>Ich aufstehe um sieben.</i>	Ich stehe um sieben auf.	parashtesa shkëputet
<i>Ich muss früh stehe auf.</i>	Ich muss früh aufstehen.	me modale mbetet e plotë
<i>..., weil ich früh stehe auf.</i>	..., weil ich früh aufstehe.	në fjalinë e varur bashkohet
<i>geaufstanden</i>	aufgestanden	ge futet në mes
<i>Ich habe besucht me ge-</i>	besucht, pa ge-	parashtesë e pandashme

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja ka gjithashtu folje me parashtesa — *përpunoj*, *rindërtoj*, *bashkëpunoj* — por parashtesa nuk shkëputet kurrë nga folja. Në gjermanisht shkëputja është e detyrueshme në fjalinë kryesore, prandaj kuptimi i plotë i fjalisë kuptohet vetëm **në fund**. Kjo kërkon durim në dëgjim.

Përmbledhje e shkurtër

- Parashtesat e ndashme janë të theksuara dhe shkëputen.
- Në fjalinë kryesore parashtesa shkon në fund.
- Me folje modale dhe në fjalinë e varur folja mbetet e plotë.
- Partizip II: parashtesa + *ge* + rrënja.

Këshilla praktike për ushtrime

1. Mësoni foljen gjithmonë me një fjali të plotë, që parashtesa të zërë vendin e vet.
2. Dëgjoni theksin: nëse theksi bie te parashtesa, folja është e ndashme.
3. Shkruani rutinën e mëngjesit; ajo është plot me folje të ndashme.

ENGLISH FOR LIFE